

Undantag från strandskyddet för de areella näringarna

Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari
Marlene Burwick, särskild utredare

23 januari 2024

Areella näringar vid vatten, SOU 2023:103

Betänkande av Utredningen om
ändamålsenliga undantag från strandskyddet
för de areella näringarna (M 2022:01)

Undantagsbestämmelsen

Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Inom ett strandskyddat område är det förbjudet att bland annat uppföra nya byggnader.

Byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder (ej bostäder) som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln är under vissa förutsättningar undantagna från detta förbud. Vi kallar här dessa verksamheter för de areella näringarna.

Undantaget från strandskyddet finns i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken (undantagsbestämmelsen).

Utredningens uppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ändringar av undantaget för de areella näringarna.

Ändringarna ska innebära att undantaget moderniseras och förtydligas.

Syftet är att se till att regelverket tar tillräcklig hänsyn till de varierande förutsättningar som gäller för olika näringsidkare inom de areella näringarna.

Syftet är också att förbättra förutsättningarna för näringarnas utveckling, särskilt för småskaliga lantbrukare.

Förslagen ska även bidra till att uppnå livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och hållbar utveckling i hela landet.

Utredningens förslag

Undantagsbestämmelsens omfattning

Utredningen föreslår att vattenbruket, men inga ytterligare verksamheter, ska läggas till i uppräknningen av verksamheter i undantagsbestämmelsen.

Vattenbruket är en framtidsnäring. Den producerar nyttig och hållbar mat och kan skapa sysselsättning och tillväxt, särskilt i landsbygdsområden.

Om förslaget införs kommer det, förutsatt att kraven i undantagsbestämmelsen är uppfyllda, inte längre att krävas dispens från strandskyddet för åtgärder som behövs för vattenbruket.

Utredningens förslag

En ny dispensgrund

Utredningen föreslår att det införs en ny grund för dispens från strandskyddet för byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som behövs för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden. Åtgärderna med mera ska inte vara avsedda att tillgodose bostadsändamål.

Syftet med förslaget är att främja långsiktig sysselsättning på landsbygden.

Exempel på verksamheter som kan omfattas av förslaget är gårdsbaserade fisketurismverksamheter och naturturismverksamheter.

Utredningens förslag

Omsättningskravet

Omsättningskravet är ett krav på minsta inkomst som gäller för att en bisyssla ska omfattas av undantagsbestämmelsen.

Utredningen konstaterar att omsättningskravet är onödigt högt ställt och krångligt formulerat.

Vi föreslår därför en ändring av kravet som innebär att flera inom de areella näringarna kan använda undantaget, dock inte de som enbart bedriver hobbyverksamhet.

Det justerade kravet är också bättre anpassat för nystartad verksamhet och verksamhet med oregelbundna inkomster.

Utredningen föreslår vidare att det i lagtexten införs ett varaktighetskrav, som redan gäller i rättspraxis, för att kravet ska bli mer förutsebart.

Utredningens förslag

Det funktionella kravet

Det funktionella kravet innebär att anläggningen eller åtgärden för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.

Utredningen anser att det är rimligt att det funktionella kravet finns kvar. Vi bedömer dock att det behövs en justering av lagtexten för att förenkla tolkningen och förhindra att kravet tolkas för strikt.

Utredningen föreslår därför att det funktionella kravet kompletteras med det alternativa kravet att det ska finnas ett funktionellt samband – ett uttryck som återfinns i rättspraxis.

Genom att lyfta in gällande rättspraxis i lagtexten förbättras också förutsättningar för en enhetlig tillämpning.

Syftena med förslagen

De areella näringarna är viktiga för Sverige. De är oumbärliga för livsmedelsproduktionen och betydelsefulla för den gröna omställningen.

Vi lämnar förslag för att modernisera och förbättra förutsättningarna för de areella näringarnas utveckling, öka förutsebarheten och främja långsiktig sysselsättning på landsbygden, samtidigt som strandskyddets syften värnas.

Strandskyddets syften

- Det generella strandskyddet infördes 1975 för att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden
- Strandskyddet utvidgades 1994 för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten

Strandskyddet behöver reformeras

- För de som äger hus och andra lokaler nära vatten kan strandskyddet innebära stora begränsningar.
- Svår avvägning att utforma en lagstiftning med noga hänsyn till alla berörda intressen. Regeringen avser därför att reformera strandskyddet i flera steg.

Reformeringen av strandskyddet

- Proposition som innehåller tidigare utredningsförslag från betänkandet ”Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd”
- Beredning av förslagen i utredningen som presenterats idag
- Naturvårdsverket kommer i december presentera en digital redovisning av strandskyddade områden i respektive län.
- En utredning kommer att tillsättas för att ytterligare reformera strandskyddet. Den ska bland annat utreda kommunernas möjlighet att ta en större roll i frågor som rör strandskydd, för att beslutsfattandet ska ske närmre de som berörs.

Undantag från strandskyddet för de areella näringarna

Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari
Marlene Burwick, särskild utredare

23 januari 2024

